

III ikgadējā Starptautiskā konference vardarbības pret
bērnu novēršanai
„Bērna aizsardzība sistēmu mijiedarbībā”

**Cietušo bērnu
retraumatizācija
starpinstitucionālajā sistēmā**

Mg.psych. Evita Lipe, Mg.psych. Ritma Kursīte – Nīmante

29.11.2012, Rīga

Retraumatizācija

Pirmo traumu cietušais bērns gūst no varmākas, bet otru traumu gūst nokļūstot tiesībsargājošajā sistēmā (Doerner & Lab, 1998).

Dalība šajā sistēmā var veicināt tālāku viktimizāciju un tas cietušo bērnu var retraumatizēt.

Cietušais bērns var tikt retraumatizēts ne tikai no tiesībsargājošās sistēmas, bet arī no palīdzības dienestiem, ārstiem un pat ģimenes.

Doerner, W. G., & Lab, S. P. (1998). Victimology. Cincinnati, Ohio: Anderson Publishing Company.

Sākotnējās problēmas

Bērna nespēja regulēt garastāvokli un uzvedību var satriekt vai sadusmot aprūpētājus, radot paaugstinātu vardarbības risku pret bērnu vai reviktimizāciju

Traumas sekas var ietekmēt bērna spēju detalizēti aprakstīt traumatisko notikumu, kas nepieciešams izmeklētājiem

Bērna neuzticēšanās var veicināt to, ka bērns nesniedz izmeklētājiem pietiekošu vai pilnvērtīgu informāciju par pieredzēto vardarbību

Traumatiskās reakcijas var tā ietekmēt bērna emocijas, ka izmeklētājiem var rasties šaubas par liecību patiesumu

Bērna izmainītais pasaules skatījums var veicināt pašdestruktivitāti vai riskantu uzvedību, ieskaitot neapdomātas vai pāragras seksuālās aktivitātes

(The National Child Traumatic Stress Network, www.nctsn.org)

Sākotnējās problēmas

Bērna trauma var ietekmēt vai mazināt kognitīvos procesus, kas var kavēt bērna spēju mācīties, gūt panākumus skolā un sabiedrībā

Bērna nespēja regulēt emocijas var ietekmēt viņa funkcionēšanu ģimenē, skolā un/vai attiecībās ar vienaudžiem

Bērna vainas apziņa vai sevis vainošana par notikušo var veicināt bezcerības sajūtu, kas var ietekmēt spēju un motivāciju mācīties un socializēties

Bērna traumatiskā pieredze var izveidot bērnam citu pasaules skatījumu, pasauli kā neuzticamu un tādu, kas izolē viņu no ģimenes, vienaudžiem un sociālā un emocionālā atbalsta.

(The National Child Traumatic Stress Network, www.nctsn.org)

Retraumatizācijas psiholoģiskie riska faktori

1. Pārsteigums, šoks, haoss
2. Negatīvs viedoklis par policiju un citiem dienestiem
3. Kontroles zudums, bezspēcības un bezpalīdzības sajūta
4. Uzticības zudums, nodevības un nedrošības sajūta
5. Apjukums, neskaidrība par nākotni

Reducing the Trauma of Investigation, Removal, & Initial Out-of-Home Placement in Child Abuse Cases Project

Center for Improvement of Child and Family Services at Portland State University in 2008-2009 and funded by the Children's Justice Act Task Force at the Oregon Department of Human Services.

Retraumatizācijas psiholoģiskie riska faktori

6. Bailes no nezināmā, informācijas trūkums
7. Vainas apziņas vai neveiksmes sajūta
8. Atkārtota nopratināšana, intervēšana
9. Pēkšņas pārmaiņas, ierastās dzīves zaudējums
10. Tuvinieku zaudējums, uztraukumi par viņiem

Reducing the Trauma of Investigation, Removal, & Initial Out-of-Home Placement in Child Abuse Cases Project

Center for Improvement of Child and Family Services at Portland State University in 2008-2009 and funded by the Children's Justice Act Task Force at the Oregon Department of Human Services.

Ieteikumi retraumatizēšanas mazināšanai

- Necelt paniku un nesasteigt lēmumus
- Izstrādāt izmeklēšanas plānu
- Novērtēt
- Samazināt bērnam pārsteiguma elementus
- Plānot turpmāko bērna dzīvesvietu
- Palīdzēt ar dzīves vietu, nodrošinot komfortu

Reducing the Trauma of Investigation, Removal, & Initial Out-of-Home Placement in Child Abuse Cases Project

Center for Improvement of Child and Family Services at Portland State University in 2008-2009 and funded by the Children's Justice Act Task Force at the Oregon Department of Human Services.

Ieteikumi retraumatizēšanas mazināšanai

- Sniegt bērnam nepieciešamo informāciju
- Būt empātiskiem, sasniedzamiem un mēģināt izprast bērna perspektīvu
- Nodrošināt bērna iespēju tikties ar draugiem, tuviniekiem
- Nodrošināt bērnam psiholoģisko palīdzību
- Veikt apmācības visu iesaistīto institūciju speciālistiem un informēt vecākus par rīcību vardarbības gadījumos un attieksmi pret bērnu

Reducing the Trauma of Investigation, Removal, & Initial Out-of-Home Placement in Child Abuse Cases Project

Center for Improvement of Child and Family Services at Portland State University in 2008-2009 and funded by the Children's Justice Act Task Force at the Oregon Department of Human Services.

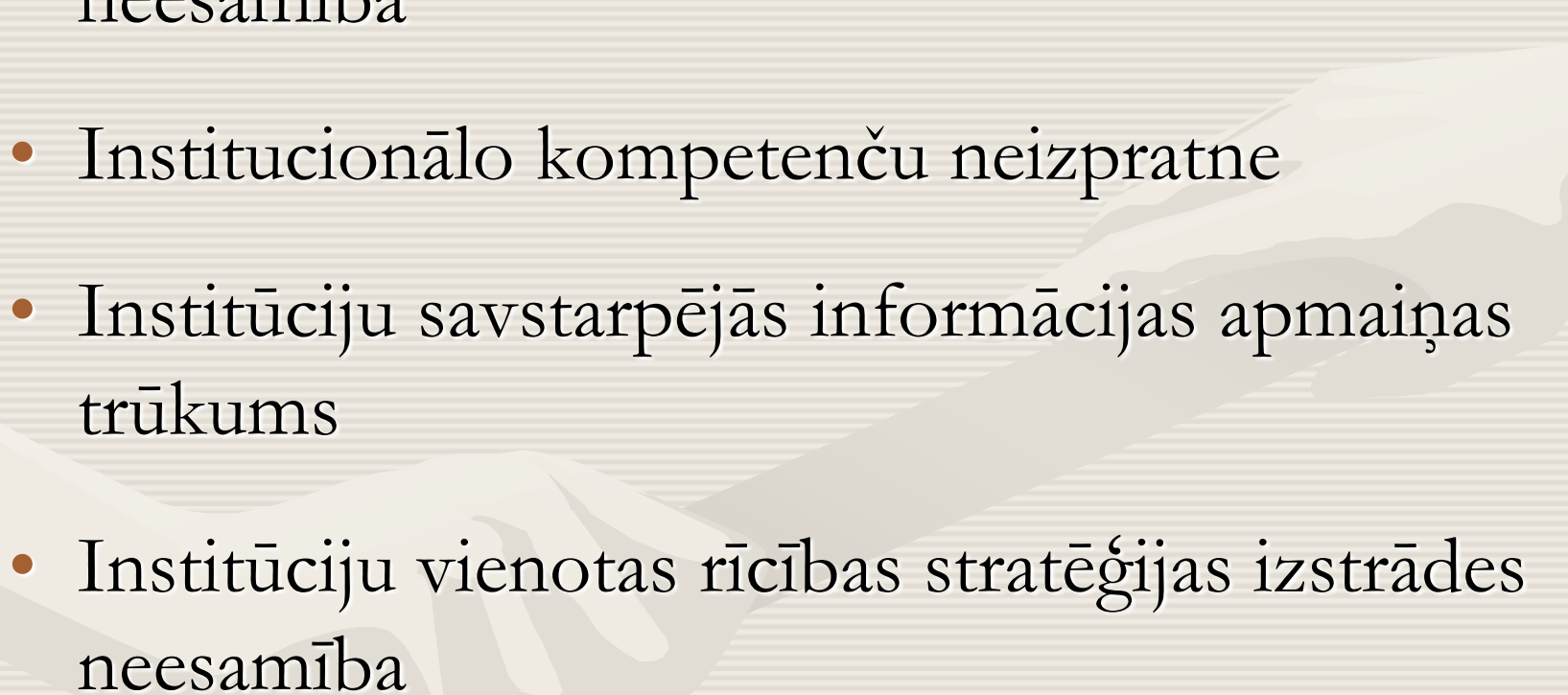
Institucionālās kompetences

Bērnu tiesību aizsardzības likums 6.panta trešā daļa

“Bērna tiesību aizsardzība īstenojama,
sadarbojoties

ar ģimeni, valsts un pašvaldību institūcijām,
sabiedriskajām organizācijām un citām fiziskajām
un juridiskajām personām.”

Sadarbības realizēšanas grūtības

- Bērna pašreizējās situācijas kvalitatīvas analīzes neesamība
 - Institucionālo kompetenču neizpratne
 - Institūciju savstarpējās informācijas apmaiņas trūkums
 - Institūciju vienotas rīcības stratēģijas izstrādes neesamība
-

Rezultāts

Cietušajam, atbalstošajām personām

- Drošības, uzticēšanās zudums
- Nevēlēšanās iesaistīties turpmākajās nepieciešamajās darbībās

Institūcijām

- Noziedzīga nodarījuma izskatīšanas aizkavēšana
 - Cietušā pakļaušana retraumatizācijai

Risinājumu ieteikumi

- **Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2012/29/ES (25.10.2012.)**

nosaka noziegumos cietušo tiesību, atbalsta un aizsardzības minimālos standartus 26.pants “Dienestu sadarbība un koordinācija”

- **Ģimenes valsts politikas pamatnostādnes 2011.- 2017.gadam**

- **Labklājības ministrijas**

“Metodiskie ieteikumi bāriņtiesām un pašvaldības sociālajiem dienestiem par bāriņtiesas un sociālā darba speciālista darbam ar ģimeni un citu speciālistu sadarbību”

- **Daphne III programmas projekts “Esi atbalstošs, nevis vardarbīgs!”**

Pozitīvas un nevardarbīgas bērnu audzināšanas veicināšana: ieteikumi programmu pilnveidošanai politikas veidotājiem

Risinājums

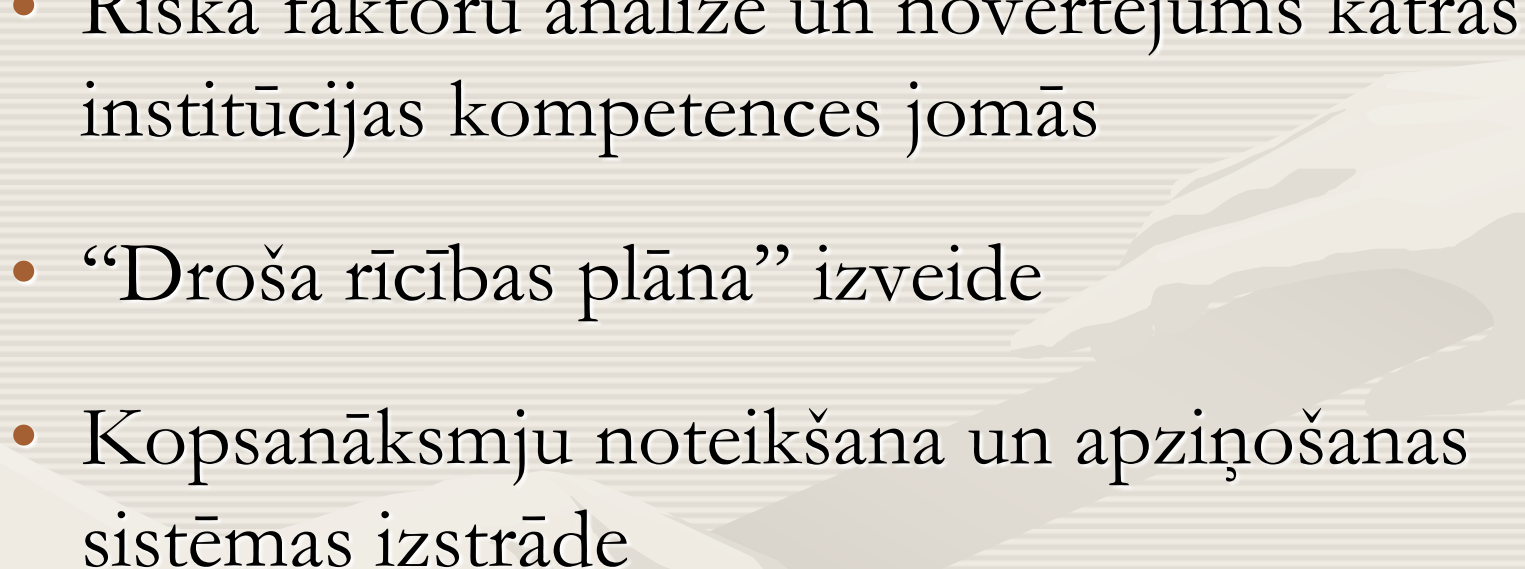
Mērķis:

nepieļaut vardarbībā cietušo bērnu
retraumatizāciju

Nepieciešams:

noteikt obligātu
starpprofesionāļu komandas izveidi

Starpprofesionāļu komandas prioritārie uzdevumi

- Riska faktoru analīze un novērtējums katras institūcijas kompetences jomās
 - “Droša rīcības plāna” izveide
 - Kopsanāksmju noteikšana un apziņošanas sistēmas izstrāde
-

Paldies par uzmanību!

Mg.psych. Evita Lipe

Valsts policijas koledžas

Humanitārās katedras vadītāja

E-pasts: evita.lipe@koledza.vp.gov.lv

Mg.psych. Ritma Kursīte – Nīmante

Valsts policijas koledžas

Humanitārās katedras asistente

E-pasts: ritma.kursite-nimante@koledza.vp.gov.lv